

Nr 17.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande för byggnadskommissionen för dubbelspåret Rönninge—Ström att utbetala ersättning för viss skada; given Stockholms slott den 31 december 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att byggnadskommissionen för dubbelspåret Rönninge—Ström må såsom ersättning för skada, som genom dubbelspåret framdragande förorsakats Israel Lundin såsom förutvarande ägare av lägenheten Alstaberget, av till kommissionens förfogande ställda medel och under villkor att vidare ersättningsanspråk ej framställas till Lundin utbetala ett belopp av 10,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. Holmquist.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 december 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden PETERSSON,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIerna,
 UNDÉN,
 THORSSON,
 HOLMQUIST,
 OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Holmquist anförde:

I skrivelse den 4 april 1919 har byggnadskommissionen för dubbelspåret Rönninge—Ström hemställt om bemyndigande att av till kommissionens förfogande ställda medel till Israel Lundin utbetala 10,000 kronor såsom ersättning för skada, som genom framdragandet av dubbelspåret Rönninge—Ström förorsakats Lundin såsom förutvarande ägare av lägenheten Alstaberg.

Kommis-
sionen.

Till stöd för sin hemställan anför kommissionen:

»Vid under år 1917 verkställd expropriationsförrättning för dubbelspåret Rönninge—Ström har gymnastikdirektören, fröken Ester Lundin för sin fader Israel Lundin såsom ägare till lägenheten Alstaberg vid Igelsta yrkat utbekommande av ersättning för skada å nämnda lägenhet, som åstadkommits genom utförande av kommissionens dubbelspårsarbeten.

För nämnda spårs framförande hade nämligen en hög grusbank dragits över de intill nämnda lägenhet belägna, domänintendenten Oscar Tamms stärbhusdelägare tillhöriga ägområdena i Stora Wikstappan, Wikstappan och Wiksängen, genom vilken bank utsikten över Igelstaviken från å Lundins lägenhet uppförda villabyggnader blivit skynd samt gångvägen till stranden med därstädes befintliga badhus och ångbåtsbrygga, som efter banans tillkomst måste tagas genom en vägport under banan, blivit förlängd till flera gånger sin förutvarande längd.

Vid sammanträde med expropriationsnämnden den 6 juli 1917 konstaterade nämnden å platsen, att utsikten över Saltsjön även från en trappa upp belägna våningar i byggnaderna å lägenheten genom grusbanken i högst betydlig grad försämrats, och att till följd av bankens framdragande en dittills använd, Södertälje stad tillhörig väg, som förbi lägenhetens västra gräns lett till Saltsjön, avskurits av banvallen, så att den förutvarande gångvägen från lägenheten till sjön blivit många gånger längre än förut.

Till protokollet antecknades, att nämndens ledamöter ansågo lägenheten Alstaberg, från vilken ägaren synbarligen hade den egentliga inkomsten genom hyror från sommarlägenheter, i sådant avseende hava lidit stort avbräck.

Vid sammanträde med expropriationsnämnden den 20 påföljande juli överlämnades av kommissionens ombud Svea hovrätts den 13 samma månad meddelade utslag i mål mellan kommissionen, å ena, samt, bland andra, lägenhetsägaren Israel Lundin, å andra sidan, av innehåll, bland annat, att hovrätten, — enär av Lundin framställda ersättningsanspråk icke grundades vare sig därå, att Lundin tillhörig mark tagits i anspråk för järnvägsanläggningen eller därå, att Lundin skulle lida intrång å nyttjande- eller servitutsrätt till mark, som sålunda tagits i anspråk, och berörda ersättningsyrkanden följaktligen icke skulle prövas i den ordning, som i förordningen angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov vore stadgat, — undanröjt rådhusrättens i Södertälje den 5 mars 1917 avkunnade utslag, att hinder ej mötte för upptagande i framställd ordning av Lundins ovanberörda ersättningsyrkande.

Detta hovrättens utslag hade vid expropriationsnämndens sammanträde den 20 juli 1917 ännu icke vunnit laga kraft, men har detta sedermera skett.

Uti nämndens vid sammanträde den 27 i samma månad meddelade beslut anföres under D), att nämnden kommit till den uppfattningen, att lägenhetsägaren Lundin tillhöriga lägenheten Alstaberg tillfogats avsevärd olägenhet genom tillkomsten av den nya järnvägsbanken, och fann sig nämnden med anledning därav böra på det sätt skilja mellan parterna, att byggnadskommissionen ålades att å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar utgiva ersättning med 10,000 kronor, under förutsättning dock, att laga kraftvunnet beslut i ovannämnda mål mellan parterna komme att tillerkänna lägenhetsägaren Lundin rätt att få sin ersättningstalan i expropriationsväg prövad.

På grund av Svea hovrätts ovan omtalade, sedermera laga kraftvunna utslag av innehåll, att Lundins skadeståndsanspråk ej kunde expropriationsvis upptagas till prövning, har ersättning av kommissionens medel ej lämnats Lundin.

På grund av denna sakens utgång har gymnastikdirektören Ester Lundin å sin faders vägnar i skrivelser av den 10 september och 3 december 1917 direkt till statsrådet och chefen för civildepartementet framhållit de ömmande omständigheter, som här föreläge såsom skäl för, att den av expropriationsnämnden såsom skälig ansedda ersättningen av 10,000 kronor måtte till hennes fader ut-

betalas, och har av fröken Lundin därvid framhållits, att det efter järnvägsspårens framdragande förbi lägenheten Alstaberget visat sig omöjligt att till någorlunda rimliga priser uthyra våningar i lägenheten för sommargäster, så att hennes fader på grund härav nödgats sälja egendomen till ett pris, som med omkring 20,000 kronor understeg det värde, lägenheten enligt verkställd värdering före järnvägsbankens tillkomst åsatts, samt att den vid försäljningen av lägenheten uppkomna förlusten hårt drabbade hennes fader, vilken i öfrigt icke ägde nämnrådade medel och vilken vore över 70 år gammal och sålunda saknade utsikter att genom arbete eller verksamhet av något slag kunna återförtjäna den sålunda uppkomna förlusten.

Sedan numera markförvärven för kommissionens arbeten genom expropriation och annorledes i huvudsak avslutats, har kommissionen av dylika ärenden allenast att behandla det sålunda av Israel Lundin framställda ersättningskravet, och får kommissionen i sådant avseende nu anföra följande.

Av vad i ärendet förekommit är tydligt, att onekligen skada av för Lundin högst avsevärd omfattning tillfogats honom genom dubbelspåret framdragande, ävensom att ingen laglig skyldighet förefinnes för kommissionen att utbetala ersättning för den sålunda uppkomna, av expropriationsnämnden konstaterade och till 10,000 kronor värderade skadan, men att ömmande omständigheter förefinnas av natur att motivera en ersättning till Lundin. Förhållandena synas kommissionen sålunda tala för, att av statsmedel lämnas skälig ersättning för skada, som genom statens egna åtgöranden tillfogats en dess medborgare.

Vid sådant förhållande har kommissionen för sin del funnit skäligt, att den ovannämnda, av expropriationsnämnden föreslagna ersättningen av 10,000 kronor utbetalas till Israel Lundin.»

Vid skrivelsen äro fogade, bland annat, avskrifter av dels rådhusrättens i Södertälje uti omförmälda mål förda protokoll, dels ock Svea hovrätts i saken givna utslag den 13 juli 1917, vilka handlingar styrka riktigheten av kommissionens här ovan lämnade uppgifter.

Statskontoret.

I infortrat utlåtande har statskontoret den 13 maj 1919 anført, att det ville synas statskontoret, som om vissa billighetskäl talade för bifall till förevarande framställning, men då någon laglig rätt för Lundin till ersättning för den förlust, han såsom förutvarande ägare av lägenheten Alstaberget kan anses hava lidit genom framdragandet av dubbelspåret Rönninge—Ström, icke torde förefinnas, ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke, i anseende till att de av riksdagen för ifrågasvarande dubbelspårsanläggning beviljade medel givetvis icke avsetts för andra utgifter än sådana, som oundgängligen föranleddes av berörda anläggning, riksdagens medgivande borde inhämtas för anvisande av det föreslagna ersättningsbeloppet, 10,000 kronor, från nämnda medel.

Departementschefen.

Såsom av det anförda framgår, har lägenhetsägaren Lundin utan eget förvållande tillskyndats anseelig förlust till följd av dubbelspårets

framdragande. Genom att en hög järnvägsbank förlagts strax utanför gränsen av hans lägenhet har dels utsikten därifrån i högst betydlig grad försämrats, dels ock en förutvarande väg förbi lägenheten till Saltsjön avskurits, så att en annan betydligt längre väg till sjön med där befintliga badhus och ångbåtsbrygga måst användas. Då å lägenheten uppförda villabyggnader varit använda för uthyrning, hava nämnda omständigheter avsevärt inverkat på lägenhetens värde. Expropriationsnämnden ansåg också enligt sitt protokoll lägenheten hava till följd härav lidit stort avbräck och ålade kommissionen att till Lundin utgiva ersättning för värdeminskningen med 10,000 kronor, under förutsättning dock att Lundin tillerkändes rätt att få sin talan i expropriationsväg prövad. Genom laga kraftvunnet utslag har emellertid Svea hovrätt förklarat Lundins yrkande om ersättning icke skola prövas i den ordning, som i förordningen angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov vore stadgat, i följd varav nämndens beslut förfallit.

Vad sålunda förekommit synes mig ådagalägga, att staten billigtvis icke kan underlåta att gottgöra Lundin för den skada, som genom dess åtgöranden tillfogats honom. Vid prövning av dennes ersättningsanspråk synes det ock böra beaktas, att Lundin är över 70 år gammal och sålunda urståndsatt att genom arbete kunna återförtjäna förlusten samt att han uppgives i övrigt icke äga nämnvärda medel. Det av expropriationsnämnden fastställda beloppet, 10,000 kronor, lärer icke giva anledning till erinran, men bör utbetalandet därav förbindas med villkor, att vidare ersättningsanspråk icke förekomma. Särskilt anslag är för nu ifrågavarande ändamål icke erforderligt, då utbetalningen är avsedd att ske av till kommissionens förfogande ställda medel.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att byggnadskommissionen för dubbelspåret Rönninge—Ström må såsom ersättning för skada, som genom dubbelspåret framdragande förorsakats Israel Lundin såsom förutvarande ägare av lägenheten Alstabergh, av till kommissionens förfogande ställda medel och under villkor att vidare ersättningsanspråk ej framställas till Lundin utbetala ett belopp av 10,000 kronor.

Kungl. Maj:ts Proposition Nr 17.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.
